

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Zdi se, da je to prizadevanje imelo temveč uspeha, ker od julija 1884. l. žal! vlada nova izredno močna depresija v trgovini, industriji in kmetijstvu, po kateri se je promet v vseh evropskih državah zelo zmanjšal in katera občutljivo upliva na dohodke vseh železnic, naj si jo povzročile spremembe tarifov ali ne.

Slednje letno poročilo c. kr. avstrijskih državnih železnic za l. 1885 omenja, da so bile tarifne naredbe v tem letu prvič popolno leto v veljavi, da torej v prehodnem letu niso mogle ob enem na kvantiteto in na pomnoženje državnih dohodkov uplivati, da se torej morajo dohodki za l. 1885 imenovati ugodni.

Navzlic temu dokazovanju je vladala v državno-železniškem svetu bojazen, da ne bode dosti potrpežljivosti, da se počakajo posledice tarifnih naredb pri državnem prometu, marveč da se vsled pritiska od c. kr. finančnega ministerstva že namerava zvišanje tarifov, in to tem bolj, ker so časopisi priobčili različne članke, kateri so hoteli na to pripravljati.

Tarifni odbor je sklenil zaradi teh vesti interpelovati predsednika v seji državno-železniškega sveta. Gospod predsednik baron Czedit je odgovoril na to interpelacijo, da glavno ravnateljstvo do zdaj ni dobilo predloga za povišanje tarifov; kar pa se tiče bodočnosti, se ne more izreči, nikakor pa se tarifi za blago ne povišajo do prihodnje seje državno-železniškega sveta, ker bi vlada komaj mogla izvesti povišanje tarifov, ne da bi zaslišala državno-železniški svet.

To poročilo je moglo le deloma pomiriti, in bojazen, da se tarifi povišajo, traja dalje; vsekako je bilo c. kr. glavno ravnateljstvo primorano, na vsak možen način uvesti prihranke in na drugi strani povišanja oskrbeti.

Vozni redi zimske dobe, kakor tudi prihodnje poletinske dobe kažejo znatno zmanjšanje vlakov, posebno brzovlakov; tako so se tudi nočni brzovlaki od Pontebe na Dunaj in nazaj opustili, kateri so bili za naše gorenje kraje zelo koristni; tudi z Dunaja proti zapadu opustilo se je več vlakov. Nekateri člani so stavili predloge, naj ostane pri starem, a brezuspešno; njihovi predlogi niso mogli dobiti večine.

Predlogi c. kr. glavnega ravnateljstva na povišanje voznine pri tour in retour listkih za 5% in povišanje pristojbin za letne listke vzbudili so zanimljivo debato o nalogah državno-železniškega prometa in o povišanju tarifov, katero škoduje trgovini, industriji in kmetijstvu; končno so se vendar vsprejeli predlogi večine.

Splošno mnenje je zdaj proti vsakemu znižanju tarifov in temu se mora pripisovati, da do zdaj niso imela nobenega uspeha večletna prizadevanja ljubljanske trgovinske in obrtne zbornice, da bi se napravili enaki tarifi z oddaljenejšimi postajami zborničnega okraja v Trstu in v Gorici pri prometu v Nemčijo, v Predarlško, v Česko in Moravsko ter da bi se odpravil škodljiv upliv, katerega imajo tako zvani tarifi za pomorska pristanišča na trgovino in industrijo v Kranjski; vsa ta prizade-

vanja niso imela nobenega uspeha, da-si se je po sklepih državno-železniškega sveta in po zatrdilih c. kr. glavnega ravnateljstva moglo gotovo pričakovati, da pride še v tem letu pomoč.

Gledé škodljivih posledic pri tarifnih anomalijah opozarjam na moja prejšnja poročila ter si dovoljujem zaradi važnosti te zadeve za naš zbornični okraj še enkrat omeniti dotična prizadevanja za pomoč in razmerje te zadeve.

Dotične pritožbe zbornične so dale enketo za železniške tarife, katero je visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo v l. 1882 sklicalo, povod, da je po skupini IX. stavila predlog, naj se niti pri krajevnem niti v notranjem zveznem prometu v nobenem slučaju ne plača za krajšo progo višja voznina nego za daljšo.

To načelo vsprejel je nekoč državni zbor že kot zakon, a gosposka zbornica je njega vsprejem preložila; vendar se je tako določilo vpeljalo vsled protokolarnih dogovorov med c. kr. vlado in mnogimi železniškimi podjetji.

(Dalje prih.)

Politične stvari.

Iz državnega zbora.

Bankine pravila in s temi zvezane določbe gledé dolga 80 milijonov in veljave bankinega privilegija za Bosno in Hercegovino — sprejela so se v tretjem branji minuli petek po večdnevni, hudi borbi.

Pri tem predmetu rešiti je bilo mnogo važnih gospodarskih vprašanj, katera so zadevale v prvi vrsti narodno gospodarstvo in ljudsko blagostanje, katero ima pospeševati banka, na drugi strani pa prednosti in koristi, ki se imajo še za daljno desetletno dobo dovoliti banki. — V prvem oziru tožilo se je mnogo, in tudi med Slovenci čule so se take tožbe, da banka privoljuje svoj kredit samo nekaterim privilegiranim firmam, manj premožne, manje trgovce, posestnike in obrtnike pa po vsem odbija od sebe, akoravno dajejo za manjša posojila primeroma enako dobro poroštvo, kakor bogatin za več svote.

Dalje čule so se tožbe, da banka in njene podružnice one zaupnike, ki imajo presoati, ali in koliko se sme upati posameznemu, ki prosi kredita, jemlje redno samo izmed nemško-liberalne stranke, katera potem tudi v tem poslovanju postopa strankarsko, na korist nemško-liberalnih pristašev. Dalje tožilo se je, da banka pri posojilih na zemljišča zahteva previsoko provizijo z 1%, višjo kot vsi drugi denarni zavodi, tako, da taka posojila zahtevajo skoraj 7% obrestenja. Posledica temu je, da pri nas že skoraj nihče več ne mara posojila bankinega na zemljišča, ampak si ga preskrbava raji pri družih zavodih: hipotečnih bankah ali pa hranilnicah.

Gledé dobička, katerega si sme jemati banka sama, ugovarjalo se je, da je preveč, ako si posestniki delnic smejo jemati od delnic po 7% in se še le ono, kar presega to mero, deli med državo in banko tako, da se dr-

žavi pripadajoči del obrača na poplačevanje dolga 80 milijonov. Temu nasproti pa se je ugovarjalo, da bi delničarji banke, ako se privilegij ne podaljša, temveč banka likvidira, dobili še mnogo več čistega, prostega kapitala, kakor pa onega, ki je primeren letnim obrestom 42 gld., to je 7%, od nominalne vrednosti delnice, kar tudi uže sedanji kurs delnic priča, ki je nad 850 gold.

V razpravi sami sprožil je to vprašanje dr. Herbst, vendar ne resno, zato, ker imajo pristaši njegove stranke mnogo delnic, v zbornici sami poprijel se je tega vprašanja Derschatta, prej ud nemškega kluba, ter je predlagal, da se obresti znižajo na 6%; pristaši Herbstovi zavoljo lepšega niso nasprotovali temu predlogu, da bi se jim ne mogel očitati kapitalizem, in tako je prišlo, da v trenutku, ko desnica ni mislila, da bi se mogla skleniti še katera pogodbi neugodna prememba — proti resnični volji nemško-avstrijske stranke — dobi predlog Derschattov večino 4 glasov.

Najlepše označilo je to glasovanje pristaše Herbstove. Komaj dan prej (v torek 15. marca) izjavil je Scharschmid z veliko samozavestjo, da bode nemško-avstrijski klub glasoval proti mnogojezikovnim napisu na bankovcih, akoravno se temu načeloma ne protivi, in akoravno je finančni minister izjavil, da bode vladal tudi brez Nemcev, ampak stranka glasovala bo za vladin predlog gledé na korist države, ker nočejo staviti nikakoršnih zaprek, s katerimi bi se zadržaval sklep pogodbe z Ogersko.

V tej izjavi vstopili so se tedaj Herbstovi pristaši na visoke „cokle državne stranke“. — Rešili so Avstrijo prek svojeglavnostjo Čehov, Slovencev, Hrvatov in drugih, ki se držé načela narodne enakopravnosti.

Toda ni minulo 24 ur in uže so pozabili levičarji svojo „državno-rešilno“ vlogo in glasovali so vsi brez izjeme za predlog Derschattov, kateri bo prav tako zavlekel sklep pogodbe, kakor „mногоjezikovni napis“ bankovcev: to pa tudi očitno kaže, da levičarjem ni mar za državo, ne mar za naglo dognanje pogodbe z Ogersko, ne za pravičnost proti narodom, ampak zmiraj in povsod samo le za-se in za nemštvo nad vse.

Najživahnejša bila je se ve da razprava pri predlogu manjšine gledé mnogojezičnosti napisa na bankovcih. Ta predlog podpisali so vsi člani velikega odseka za pogodbo iz českega kluba, Rusin Ozarkijevič, dr. Poklukar in dr. vitez Tonkli. V zbornici zagovarjal se je predlog živahno, akoravno je bilo uže naprej gotovo, da ostane v manjšini. Da mu bode vsa levica nasprotna, bilo je naprej gotovo, ker ona bi najrajše videla pri nas nemščino na takem mestu, kakoršnega zavzima madjarščina na Ogerskem. — O poljskem klubu bilo je uže tudi iz odseka znano, da v svoji celoti ne bode za-nj, in ako bi se bili Čehom in Slovencem pridružili tudi vsi Lahi, Tirolci in Bukovinci, bi še zmiraj ne bili dospeli do večine, ako bi se bila tudi odstranila polovica galiških poslancev.

Nihče si tedaj pri teh razmerah ni prižadeval posebno, skupaj zbobnati vse poslance naše, ker stališče naše izrečeno je bilo jasno opisano, ali glasuje za-nj 5

poslancev več ali manj, to načeloma ne odločuje. Eno pa upamo, da se je vsikakor s tem postopanjem doseglo: Vlada bo namreč za prihodnje prepričana, da mora v takih vprašanjih drugače postopati, in pa tudi Ogrom bo to odločen migljaj, da mi ne bomo trpeli in nosili onega tlačanstva, kakoršnega si je hoté-nehoté naložila levica zbornice pri svojih različnih razpravah ž njo, po katerih smo prevzeli mi skoraj vsa bremena, Ogerska vse merodajne pravice v državi.

Omeniti je še izjave dr. Riegerjeve, katero je storil v petek med tretjim branjem tega predloga. Moško in odločno je izrekel, da obžaluje sklep vlade, po katerem naj ostanejo bankovci samo nemško-madjarški, obžaluje, da se je pri tem vprašanji vlada pokazala tako malo krepka, ker pa se nadeja, da vlada ne bo pri nobeni priliki več zatajujoča svoj lastni program žalila večine avstrijskih nenemških-nemadjarških narodov, in da bode pokazala večjo krepost pri reševanju družih važnih gospodarskih vprašanj z Ogersko, bode česki klub v tretjem branji vendar glasoval za bankino pogodbo.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Izredna spomlad. Sušec ima sicer od nekdanj „zavihan rep“, toda tako ga uže zdavnej ni vihal, kakor letos. Sicer padal je sneg, nastala je zima, vsa narava prejela je Božični obraz in človek hitel je maneč si roke za gorko peč, toda taka spomladanska zima ni nikdar trajala več kot 5—6 ur, potem pa je zopet posijalo gorko solnce in v eni uri zginil je sneg z mrazom in vso zimo vred.

Drugače bilo je letos: Snežilo je 4—5 dni zaporedoma, pihala je mrzla burja in nanašala je nad meter debelo prav oni suh, droban sneg, zapadenec, ki je navaden sred največje zime. — Pa je tudi zapadel tako, kakor v najhujših zimah ne.

Ni sicer čuda, ako se na kraški progi južne železnice zavolj snega promet ustavi, ker preseki v pusto skalovje so kakor nalašč napravljeni za zamete, tudi se je pripetilo, da se je po kakoršni koli nezgodi telegrafiška zveza za nekaj ur pretrgala. Toda odkar imamo tri železnične zveze z Trstom, vrh tega zvezo po morji, se še ni pripetilo, da bi bile vse te zveze in to za več dni popolnoma pretrgane, kakor se je to sedaj zgodilo. Vsled zametov na Krasu, ki so tunele krog Ležeč skoraj po vsem napolnili s snegom in ledom in polomili večino telegrafiških drogov, in enako zavolj zametov med Vidmom in Trebižem, med Gorico in Trstom, med Reko in Šentpetrom, med Karlovcem in Reko, bil je Trst od ponedeljka do petka minulega tedna popolnoma osamljen, zveza na vse strani pretrgana, niti telegramov ni bilo moč spečati tje ali nazaj. Pošta s Trsta in v Trst zastala je na vseh stranéh, blago pa še toliko bolj. Najprej odprla se je proga med Trstom in Gorico, od koder je telegrafiški urad začel odpošiljati telegrame s Trsta in v Trst, potem odprl se je železniški promet s Trebiža na Videm in Gorico, koj drugi dan dne 18. marca pa